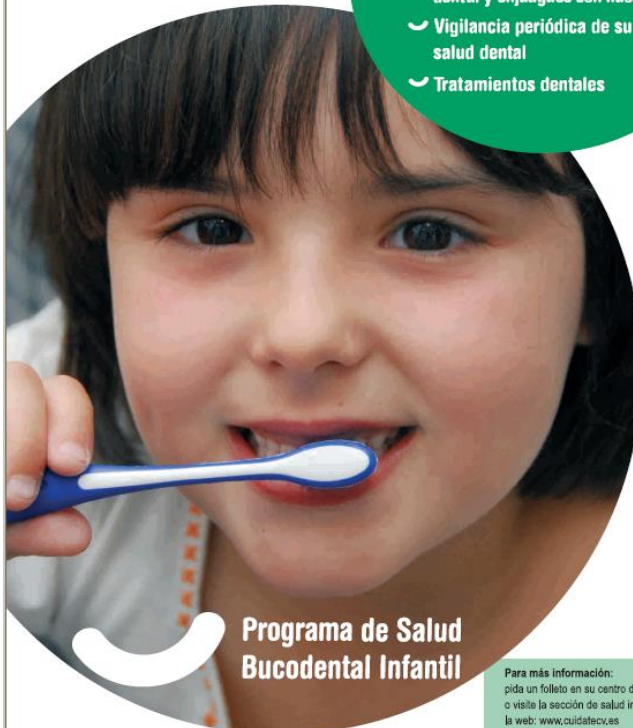

Programa de Salut Bucodental Infantil als Centres Docents de la Comunitat Valenciana

Claves para una boca sana:

- ✓ Alimentación saludable
- ✓ Buena higiene dental
- ✓ Medidas preventivas como pasta dental y enjuagues con fluor
- ✓ Vigilancia periódica de su salud dental
- ✓ Tratamientos dentales

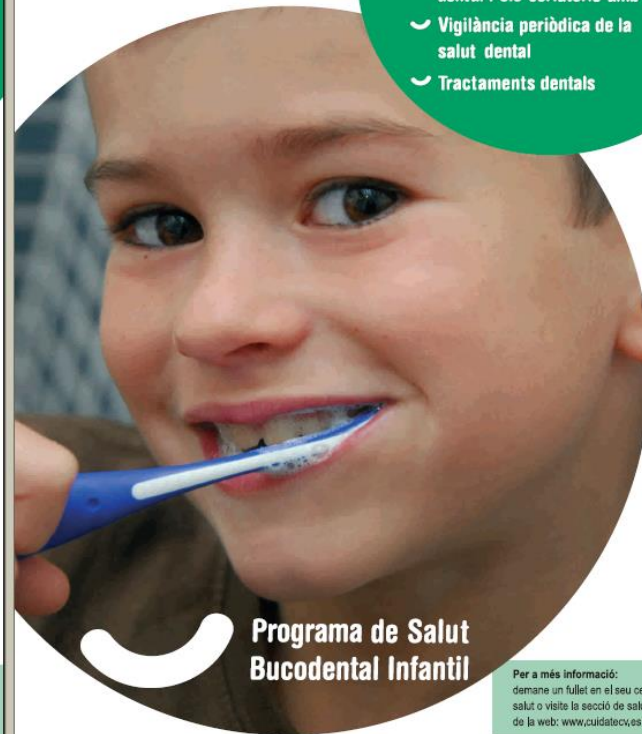

Programa de Salud
Bucodental Infantil

Para más información:
pida un folleto en su centro de salud
o visite la sección de salud infantil de
la web: www.cuidatecv.es

Claus per a una boca sana:

- ✓ Alimentació saludable
- ✓ Bona higiene dental
- ✓ Mesures preventives com la pasta dental i els col·lutoris amb fluor
- ✓ Vigilància periòdica de la salut dental
- ✓ Tractaments dentals

Programa de Salut
Bucodental Infantil

Per a més informació:
demane un fullet en el seu centre de
salut o visite la secció de salut infantil
de la web: www.cuidatecv.es

Per què és important la Promoció de la Salut Bucodental en l'edat escolar?

- **Les malalties orals:**

- són molt freqüents
- solen iniciar-se durant la infància
- tenen un gran impacte negatiu en la qualitat de vida de les persones.

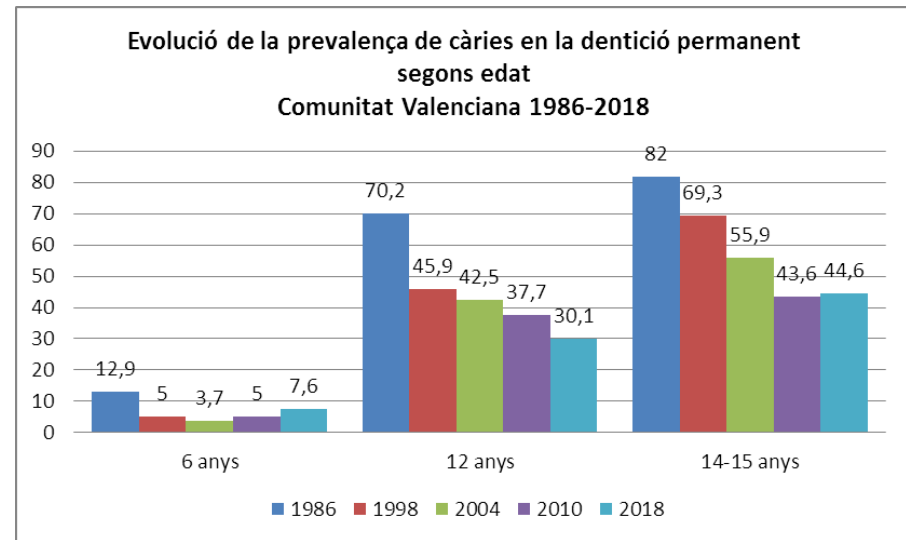
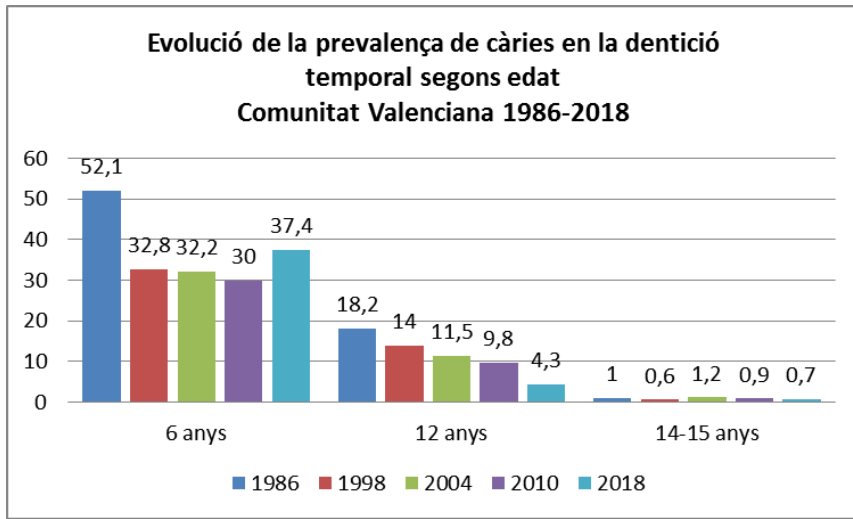
- **Les dents** són més susceptibles a la càries quan erupcionen. Les dents permanents erupcionen entre els 6 i els 12-14 anys.

- Existeixen mesures preventives molt eficaces, senzilles i barates.

Les malalties orals són molt freqüents i solen iniciar-se durant la infància

**Prevalença total de càries en la CV 2018: 40,5% als 6 anys.
(dentició temporal i permanent) 32,6% als 12 anys.
45,3% als 15 anys.**

Evolució de la càries en dentició definitiva. Comunitat Valenciana

Les malalties orals tenen un gran impacte en la qualitat de vida dels xiquets/es

Afecten a múltiples àmbits com són:

- ❑ **Aspectes cognitius:** al llenguatge (en dificultar la pronunciació de les paraules) i al rendiment escolar (per les molèsties dentals o el dolor).
- ❑ **Aspectes maduratius:** la seva influència negativa en l'alimentació (per deficient masticació i poca varietat de la ingesta) que pot afectar l'estat nutricional.
- ❑ **Aspectes psicològics i socials.** L'equilibri personal a través de la pròpia autoestima i les relacions interpersonals (somriure, halitosis...) tan importants en el desenvolupament emocional harmoniós del nen poden veure's afectats per una mala salut bucal.

Les dents són més susceptibles a la càries en el moment de la seua erupció

Les dents quan ixen tenen un esmalt immadur que s'anirà consolidant en els 2 o 3 anys següents i, en aquest període, són més susceptibles a la càries.

Les dents permanents ixen entre els 6 i els 12-14 anys

Les dents permanents ixen entre els 6 i els 12-14 anys d'edat (excepte els cordals o "queixals del judici", que apareixen a partir dels 17 anys).

DENTICIÓ PERMANENT

Superiors

Incisiva central
Incisiva lateral
Canina
Primer premolar
Segon premolar
Primer molar
Segon molar

Inferiors

Segon molar
Primer molar
Segon premolar
Primer premolar
Canina
Incisiva lateral
Incisiva central

Què és la càries?

Característiques

- ❑ Malaltia infecciosa molt estesa (33,3% als 12 anys i 95% als 35-44 anys tenen càries a Espanya segons l'enquesta de salut oral a Espanya 2015). Es una malaltia crònica.
- ❑ Pot evitar-se amb les mesures preventives adequades.
- ❑ Només pot curar-se (amb fluor tòpic) si no hi ha cavitació. Quan l'esmalt està foradat, el tractament (obturació de la lesió) pretén únicament detenir la seva progressió, però no evita noves lesions.

Càries dental

Què és la càries?

Origen

- ❑ La presència de bacteris, restes d'aliments i temps suficient sobre la dent condueixen a un deteriorament dental progressiu.
- ❑ La desmineralització i lesió de l'esmalt dental (capa externa) es du a terme per l'acció d'àcids produïts pels bacteris que coexisteixen habitualment al medi ambient bucal.
- ❑ Els bacteris fabriquen aquest àcid en transformar els sucres (que utilitzen com a font d'energia) en àcid, per la qual cosa el consum freqüent de sucres en begudes o aliments afavoreix l'aparició de càries.
- ❑ La presència d'àcid va afavorint progressivament un canvi en la flora bacteriana oral, amb una major presència de bacteris cariogènics (*Streptococ Mutans*) que viuen bé al medi àcid, i una disminució de la resta de bacteris de la flora oral.

Què és la càries?

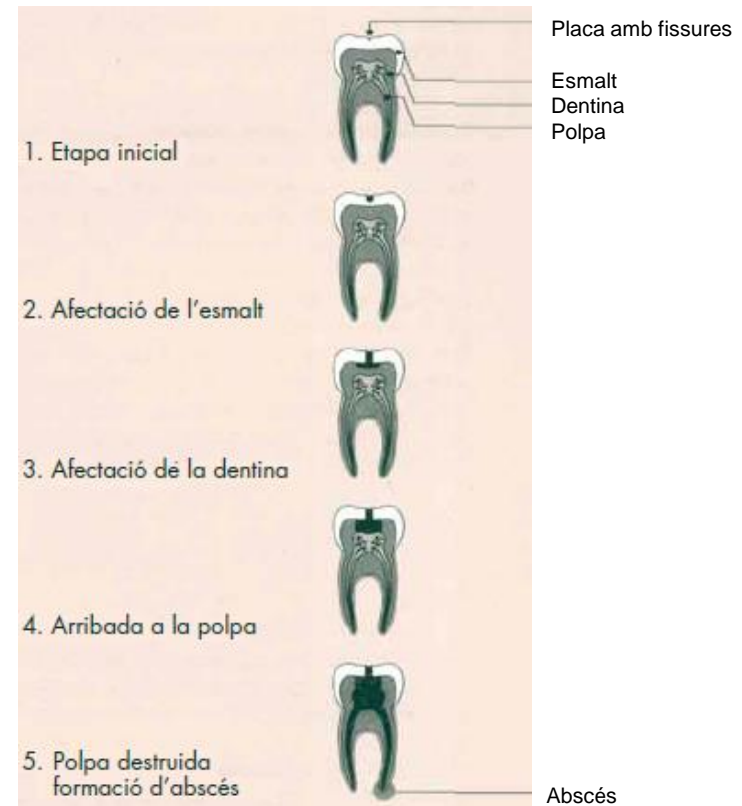
Procés de la càries

Si l'esmalt superficial es trenca, es produeixen cavitats.

Quan el procés no s'aconsegueix detindre mitjançant mesures preventives, pot arribar a afectar la dentina i la polpa, provocant dolor i finalment la destrucció de la dent.

L'arribada dels gèrmens a l'apex dentari produeix la formació d'abscessos.

Com qualsevol focus infecciós, pot tindre repercussions generals mitjançant el transport sanguini dels bacteris.

Mesures per a previndre els problemes de salut bucodental

Les més rellevants són:

- 1. Alimentació saludable**
- 2. Una correcta higiene oral**
- 3. Utilització de fluor tòpic**

1. Alimentació saludable

Moderar el consum de productes ensucrats

- ❑ La ingesta freqüent de sucres afavoreix el predomini a la boca de bacteris productors d'àcid.
- ❑ Els àcids que produeixen els bacteris de la placa dental al metabolitzar els sucres, agredeixen la superfície de l'esmalt.
- ❑ La probabilitat de danyar-se l'esmalt dental és major com més sovint es prenen sucres i més temps romanen aquests en la boca.

Escala de perillositat aliments cariogènics: de major a menor potencial d'agressió

- ❑ Aliments adhesius que contenen sucre, consumits entre menjars.
- ❑ Aliments adhesius que contenen sucre, consumits en els menjars.
- ❑ Aliments líquids que contenen sucre, consumits entre menjars.
- ❑ Aliments líquids que contenen sucre, consumits en els menjars.
- ❑ Aliments sense sucre.

Ingesta diària de sucres lliures recomanada

Els **sucres lliures** són els afegits als aliments i les begudes pel fabricant, el cuiner o el consumidor, i els sucres naturalment presents en la mel, xarops, suc de fruites o concentrats de suc de fruites.

L'OMS recomana que la ingesta de sucres lliures no arribe al 10% de la ingesta calòrica total diària, i millor si és menys del 5% de la ingesta calòrica total.

Població	Edat	Energia kcal/dia	Ingesta diària Màxima 10% (grams)	Equivalència en cullerades rases	Ingesta diària Màxima 5% (grams)	Equivalència en cullerades rases
Xiquet	3 a 8	1742	44	10 	22	5
Xiqueta	3 a 8	1642	41	10 	20	5
Xiquet	9 a 13	2279	57	14 	28	7
Xiqueta	9 a 13	2071	52	12 	26	6
Xiquet	14 a 18	3152	79	19 	39	9
Xiqueta	14 a 18	2368	59	14 	29	7

Incrementar el consum de fruites, verdures i hortalisses.

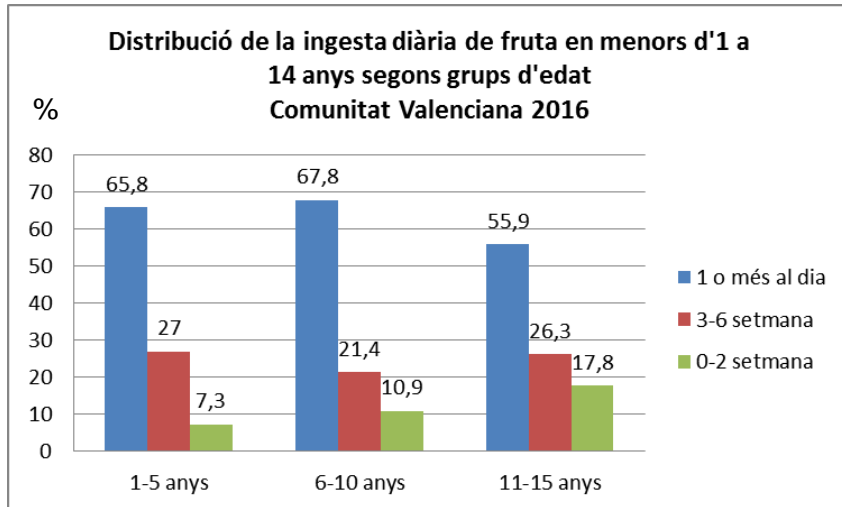

La **fruita i la verdura** formen part d'una alimentació saludable. Es recomana el consum d'almenys **3** peces de fruita al dia i **2** racions de verdura.

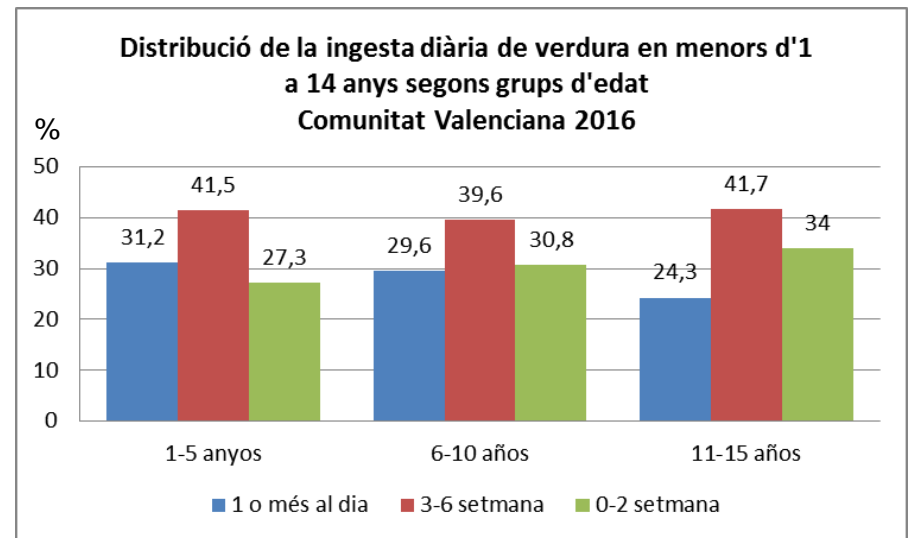
La fruita i la verdura fresca són aliments no cariogènics.

L'Enquesta de Salut de la Comunitat Valenciana de 2016 mostra que el **consum de fruita i verdura** en xiquets/es no és el desitjable.

Entre els menors d'1 a 14 anys només un **11,8%** prenen **3 o més** racions de fruita al dia; i sols un **14,6%**, **dos o més** de verdura.

Font: Enquesta de salut de la CV 2016

Font: Enquesta de salut de la CV 2016

2. Realitzar una acurada higiene oral

El **raspallat dental acurat** elimina les restes d'aliments i l'excés de placa dental. Per això és important el raspallat després dels menjars.

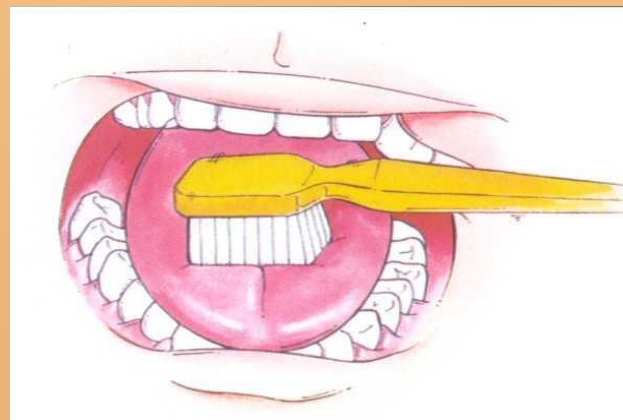
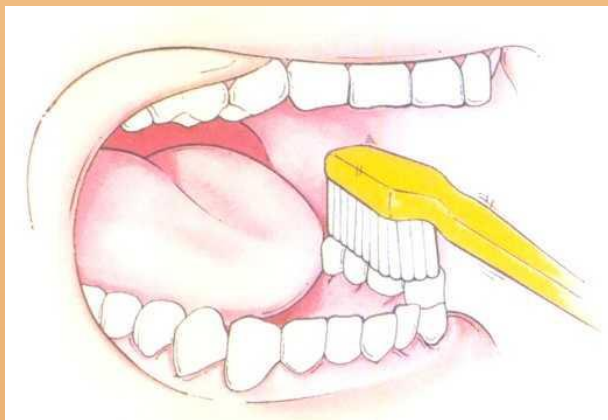
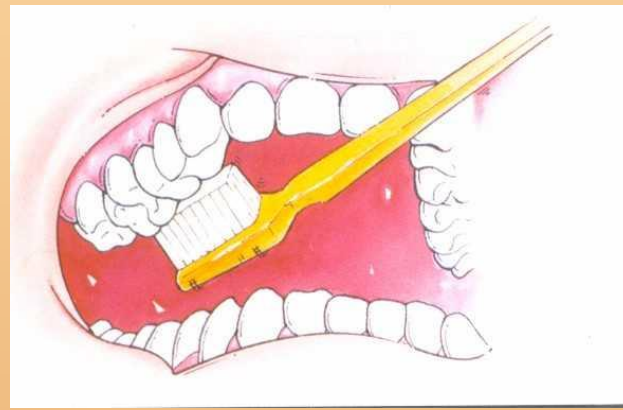
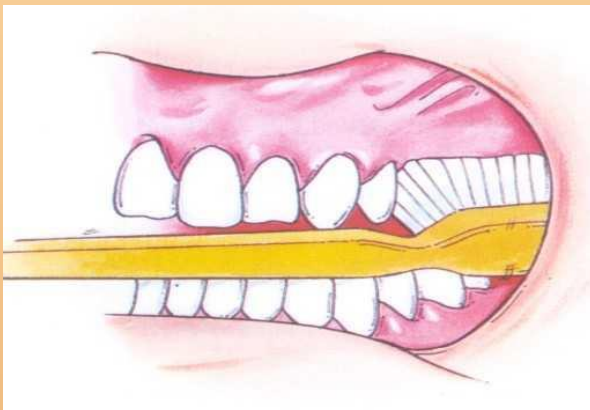
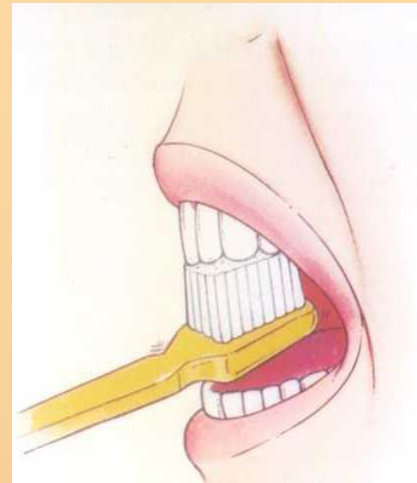
Ha de ser minuciós, encara que sense exercir una pressió excessiva.

Cal netejar:

- totes les cares de les superfícies dentals
- netejar acuradament la unió de la dent amb la geniva
- la llengua (important reservori de placa bacteriana)

Higiene dental

3. Tractament amb fluor

L'aplicació tòpica del fluor consisteix en que el fluor entre en contacte amb les dents, però sense ser ingerit. És la més efectiva.

La pasta dental i el col·lutori són les fonts principals d'aplicació tòpica de fluor.

El fluor és un mineral que augmenta la resistència de l'esmalt als àcids, ajuda a la remineralització de les lesions inicials de la càries i té, a més, efectes antimicrobians.

El seu ús continuat pot disminuir un 25% la freqüència de càries.

- Capçal volum de pasta per a adults.
- Capçal infantil amb volum similar a un pèsol.
- Capçal infantil amb una fina pel·lícula de pasta.

Per què és important la Promoció i Educació per a la Salut (EpS) Bucodental a l'escola?

- Tota la població infantil acudeix a l'escola, i durant un temps prolongat.
- Els objectius educatius i els objectius de salut estan relacionats.
- L'edat escolar és idònia per a adquirir coneixements i hàbits saludables.
- A l'edat escolar, les dents són més vulnerables a l'acció de la càries. És quan ix la dentadura definitiva.
- És una estratègia educativa que pot reduir les desigualtats en salut dels escolars (el 80% de càries es concentra en el 20% de xiquets/es).

Programa de Salut Bucodental als centres docents

Objectiu General:

Millorar la salut bucodental dels i de les alumnes, realitzant estratègies didàctiques a l'aula que desenvolupen les seues competències respecte als problemes de salut.

Objectius Específics:

-Àmbit Docent

- Promoure hàbits alimentaris i d'higiene oral saludables.
- Promoure l'ús correcte de fluor en la infància.
- Activitats addicionals als centres docents amb alumnat que te el risc de càries augmentat.

-Àmbit Sanitari

- Vigilar la salut oral i derivar a consultes odontològiques a xiquets/es de risc o amb problemes orals.

Activitats del Programa de Salut Bucodental als centres docents

- Educació per a la salut bucodental integrada al projecte educatiu i en la programació d'aula.
- Realització de col·lutoris fluorats setmanals als xiquets/es de 1r a 6é d'Educació Primària.
- Revisió oral pels professionals sanitaris l'últim curs d'Educació Infantil.

Les activitats es registraran al formulari del professorat situat a la web de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

L'educació per a la salut bucodental

Quines característiques milloren l'eficàcia de les intervencions sobre salut als centres docents?

- Que forme part del Projecte Educatiu de Centre, de la programació general anual (PGA) i de la programació d'aula.
- Que existisca una coordinació fluida entre els centres docents amb els centres sanitaris.
- Que es desenvolupe de forma continuada en el temps, requisit imprescindible per a generar i consolidar hàbits saludables.

Col·laboració de professionals sanitaris en l'Educació per a la Salut Bucodental

Revisió oral a l'aula i remissió de xiquets/es amb problemes de salut oral a les Unitats Odontològiques

Cobertura revisió oral en centres docents

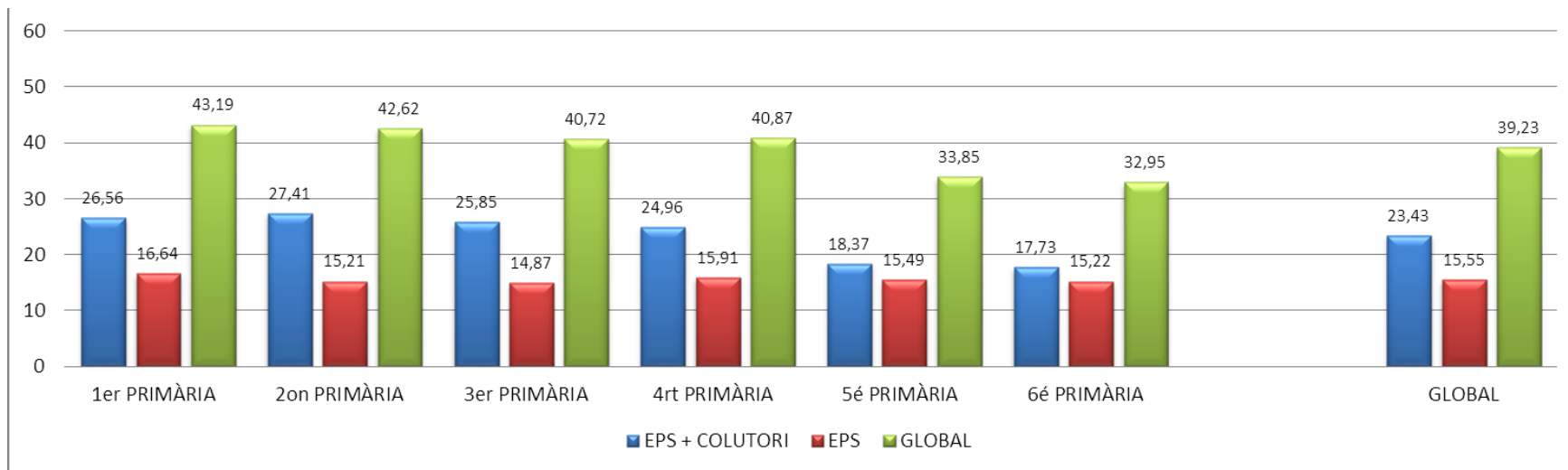
Durant el curs escolar 2017-18, el **85,54%** dels xiquets/es del tercer curs d'infantil han estat revisats/des al centre docent per professionals de les unitats d'odontologia preventiva.

Departament	Total matriculats INF.	3º	EXPLORATS n	EXPLORATS %	REMESOS n	REMESOS %
1 - Vinaròs		848	741	87,38	427	57,62
2 - Castelló		2569	2221	86,45	1167	52,54
3 - La Plana		1666	1494	89,68	745	49,87
4 - Sagunt		1498	1307	87,25	473	36,19
5 - València-Clínic-Malvarrosa		1770	1477	83,45	882	59,72
6 - Arnau de Vilanova-Llíria		2840	2212	77,89	913	41,27
7 - València-La Fe		1436	1179	82,10	424	35,96
8 - Requena		404	366	90,59	238	65,03
9 - València-Hospital General		3450	3067	88,90	1434	46,76
10V - València-Hospital Peset		1531	1332	87,00	724	54,35
10M - Municipis		1386	1256	90,62	507	40,37
11 - La Ribera		2420	2139	88,39	1025	47,92
12 - Gandia		1595	1363	85,45	791	58,03
13 - Dénia		1400	1067	76,21	430	40,30
14 - Xàtiva-Ontinyent		1729	1572	90,92	951	60,50
15 - Alcoi		1255	1136	90,52	836	73,59
16 - Marina Baixa		1413	1141	80,75	658	57,67
17 - Sant Joan Alacant		1853	1575	85,00	825	52,38
18 - Elda		1752	1606	91,67	1113	69,30
19 - Alacant-Hospital General		2479	2150	86,73	1058	49,21
20 - Elx-Hospital General		1533	1250	81,54	790	63,20
21 - Orihuela		1780	1506	84,61	997	66,20
22 - Torrevieja		1373	932	67,88	348	37,34
23 - Manises		1794	1589	88,57	1057	66,52
24 - Elx-Crevillent		1485	1326	89,29	1004	75,72
GLOBAL		43259	37004	85,54	19817	53,55

Cobertura Educació per a la salut oral i col·lutoris fluorats en centres docents

Durant el curs escolar 2017-18, el **40%** dels alumnes i les alumnes de 1r a 6é de primària han participat en activitats de salut bucodental al centre docent.

**Cobertura en alumnes matriculats/des en Educació primària per curs.
Comunitat Valenciana, curs 2017-2018**

Font: DANTA, dades procedents del Formulari del Professorat. Curs 2017-2018

EPS: Educació per a la salut realitzada pel professorat de l'aula sobre alimentació saludable no cariògena i higiene dental, amb el suport puntual de professionals sanitaris.

DIRECCIONS D'INTERÉS	Direcció	Telèfon	Mail
Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport	Av. Campanar, 32.- València	961970940	innovacio@gva.es
Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	Av. Catalunya, 21.- València	961925700	promociosalut_sp@gva.es
Direcció General d'Assistència Sanitària	Misser Mascó, 31-33 -46010 València	961928256	prevencion_drogodependencias@gva.es
Conselleria de Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural	C/ de la Democràcia, 77, CA90 Edif. B, 46018 València	-	area_calidad@gva.es

CENTRES DE SALUT PÚBLICA	Direcció	Telèfon	Mail
Centre de Salut Pública de Benicarló	Peñíscola 21.- Benicarló	964468530	csp_benicarlo@gva.es
Centre de Salut Pública de Castelló de la Plana / Castellón de la Plana	Av. del Mar 12.- Castelló de la Plana	964399602	csp_castellon@gva.es
Centre de Salut Pública d'Alzira	La Pau s/n.- Alzira	962469615	csp_alzira@gva.es
Centre de Salut Pública de Gandia	Duque Carlos de Borja, 19.- Gandia	962829450	csp_gandia@gva.es
Centre de Salut Pública de Manises	Ceramista Alfonso Blat, 6.- Manises	963425954	csp_manises@gva.es
Centre de Salut Pública de Torrent	Xirivella 23-2 - Torrent.	961974875	csp_torrent@gva.es
Centre de Salut de Pública d'Utiel	Pl. Escuelas Pías 1.- Utiel	962169282	csp_utiel@gva.es
Centre de Salut Pública de Xàtiva	Pl. de la Seu, 11.- Xàtiva	962249270	csp_xativa@gva.es
Centre de Salut Pública de València	C/ Castan Tobeñas, 77. Ciudad Administrativa 9 d'Octubre. Edificio B. Planta -1. Valencia.	961248000	csp_valencia@gva.es
Centre de Salut Pública d'Alcoi / Alcoy	Alameda, 41.- Alcoi / Alcoy	966528000	csp_alcoi@gva.es
Centre de Salut Pública d'Alacant / Alicante	Pl. de Espanya 6.- Alacant / Alicante	965169090	csp_alicante@gva.es
Centre de Salut Pública de Benidorm	Tomas Ortuño 69 - 4ª Planta.- Benidorm	966816567	csp_benidorm@gva.es
Centre de Salut Pública de Dénia	Jaume I, 5.- Dénia	966429600	csp_denia@gva.es
Centre de Salut Pública d'Elx / Elche	Antonio Mora Fernández 51.- Elx / Elche	966913241	csp_elche@gva.es
Centre de Salut Pública d'Elda	Magallanes 16.- Elda	966957640	csp_elda@gva.es
Centre de Salut Pública d'Orihuela	Cardenal Desprades 7.- Orihuela	966904770	csp_orihuela@gva.es

Materials de suport al Programa de Salut Bucodental en centres docents

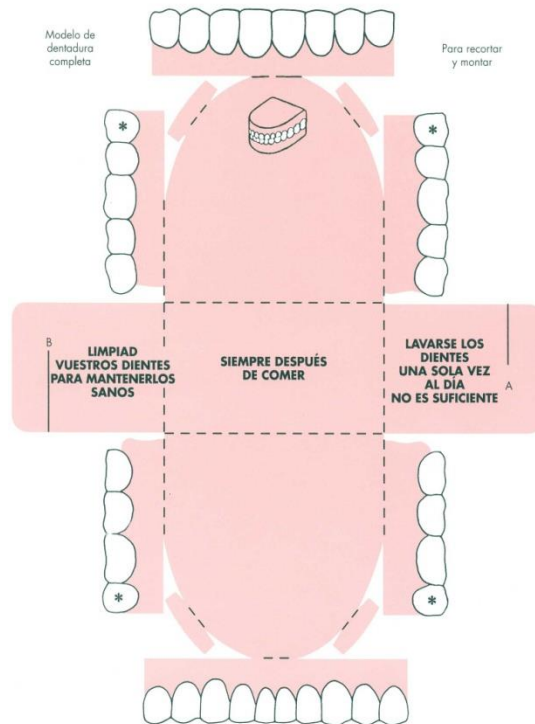
Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Fitxes de Salut Bucodental

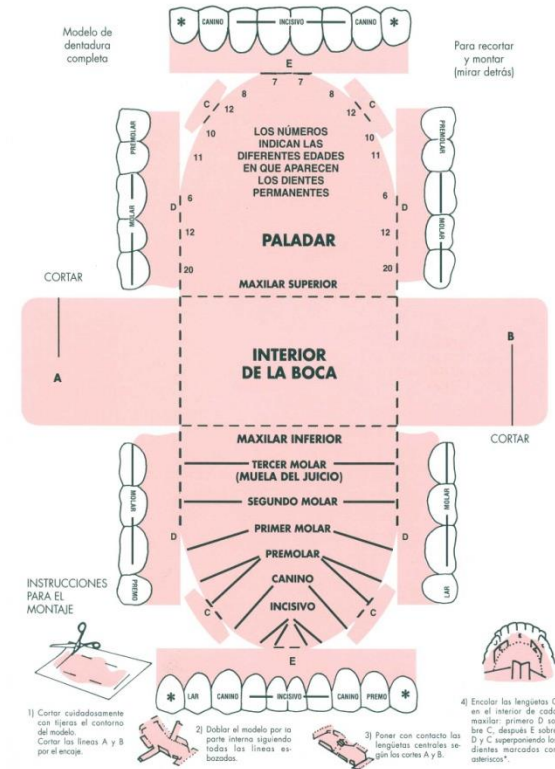
Primer Cicle d'Educació Primària

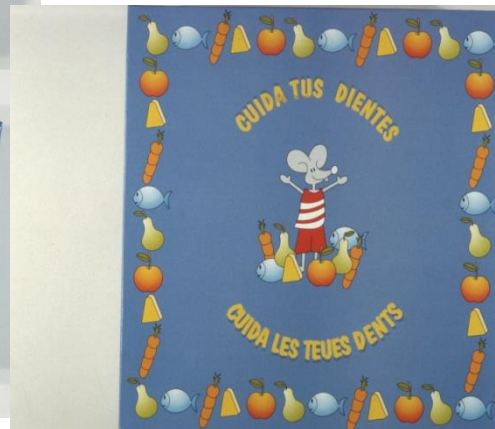
Programa de Salut Bucodental de la Conselleria de Educació i la Conselleria de Sanitat

Un consejo para los educadores
Después de haber montado el modelo, utilizar un cepillo de dientes para demostrar a los niños como limpiarse los dientes correctamente después de cada comida.

Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Cuida les Teues Dents

Llava't les dents
Evita accidents
Menja bé

Programa de Salut Bucodental

Tu les cuides
Jo les protegitic

Menja bé

La teua alimentació ha de ser sana i variada

Evita menjar coses dolces

Programa de Salut Bucodental

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE SANITAT
Direcció General de Salut Pública

Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Llavat't les dents

No oblidés raspallar-te
les dents per dins i ...
per fora

Raspalla les cares
que masteguen

Raspalla't la llengua

No oblidés
glopejar amb fluor

Programa de
Salut Bucodental

Evita accidents

No uses les dents per
tallar fil de cosir, corda, etc.

No uses mai les dents per
obrir botelles o partir nous

Programa de
Salut Bucodental

Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Materials didàctics del Programa de Salut Bucodental en centres docents

Formulari per al registre de les activitats de salut bucodental als centres docents

Programa De Salut Bucodental

Primer trimestre del curs escolar: 23/05/2019
Final del curs escolar: 23/05/2019

1.- Dades d'identificació

Curs escolar: 2018
Nom del centre docent: IES HAYGÓN

Direcció CPI: Avenida HAYGÓN Num.50
Municipi: SANT VICENT DEL RASPEIG
CP: 03690

Telèfon: 965936575
Telèfon 2:
Fax: 965936576
Correu electrònic: 03013352@gva.es

Director/a Sr/a:
Responsable del Programa de Salut Bucodental en el centre docent Sr/a:

2.- Activitats per a la salut Bucodental Infantil en Educació Primària, Secundària i Educació Especial

Curs	Educació Primària												ESO		E Especial	
	1r		2n		3r		4t		5é		6é		1r	2n	H	M
Nre. d'alumnes que realitzen el col·tri fluorat i Educació per a la salut	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en les activitats d'Educació per a la salut	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en el taller de raspallat	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en el taller experiencial (famílies)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes matriculats en el centre	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

3.- Activitats d'Educació per a la salut Bucodental Infantil en Educació Infantil

Curs	Educació Infantil (2n cicle)					
	1r		2n		3r	
Nre. d'alumnes que participen en les activitats d'Educació per a la salut	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en el taller de raspallat	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en el raspallat supervisat diari	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes que participen en el taller experiencial (famílies)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nre. d'alumnes matriculats en el centre	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Observadors i incidències durant el curs escolar (incorporacions, baixes, altres)